

Συνέντευξη από την Συγγραφέα Αγγελική Θ. Μαστρομιχαλάκη

Ερωτήσεις με βάση το βιβλίο 21ήρωες και 21 ηρωίδες του '21

κ. Μαστρομιχαλάκη, σας ευχαριστούμε πολύ που δεχθήκατε την πρόσκλησή μας να έρθετε στο σχολείο μας και στον όμιλό μας, «Το Πενάκι του Ζαννείου». Αλλά και για την χαρά που μας δίνετε να σας πάρουμε συνέντευξη.

- Το βιβλίο σας 21 ήρωες και 21 ηρωίδες το γράψετε, ώστε να δώσετε παραπάνω υλικό στους μαθητές και να γνωρίσουν καλύτερα τους πραγματικούς ήρωες της χώρας τους;

Σωστά αυτή είναι η πραγματικότητα. Το βιβλίο αυτό γράφτηκε από την ανάγκη μας να δώσουμε στους μαθητές ένα βιβλίο ευσύνοπτο αφού έχει μία σελίδα εικόνα και μία σελίδα κείμενο, ώστε να είναι πιο κατανοητό και ευχάριστο για τα παιδιά.

- Πώς αποφασίσατε να γράψετε αυτό το βιβλίο;

Ο εκδότης μου μου ανέθεσε αυτό το βιβλίο για την επέτειο των 100 χρόνων από το 1821 και του απάντησα ότι δεν με ενέπνευσε διότι εάν και λείπει από τα βιβλία της ιστορίας του σχολείου το περιεχόμενο για συγκεκριμένους ήρωες τί άλλο θα μπορούσα να γράψω εγώ για να το συμπληρώσω; Άρα δεν με ενέπνευσε αυτή η πρόταση όμως μετά σκέφτηκα ότι θα μπορούσα να γράψω για τις ηρωίδες του '21 και ο εκδότης μου απάντησε ότι δεν υπάρχουν βιβλία για τις γυναίκες ηρωίδες. Έτσι, αυτή η φράση με ιντρίγκαρε και μου έδωσε κίνητρο να ξεκινήσω να γράφω αυτό το βιβλίο. Επιπλέον αυτό το βιβλίο για να γραφτεί πήρε ενάμιση χρόνο έρευνα, αφού ήταν παγιωμένη η άποψη ότι οι άντρες ήταν οι βασικοί ήρωες στην Επανάσταση. Δεν υπήρχε πολύ υλικό για εμάς, όπως εικόνες, και έτσι έρευνα γι' αυτό το βιβλίο πήρε ενάμιση χρόνο.

- Υπάρχει κάποιος λόγος που το βιβλίο περιέχει μονοσέλιδα κείμενα και μονοσέλιδες εικόνες;

Το γεγονός ότι το βιβλίο είναι μία σελίδα εικόνα και μία σελίδα κείμενο για όλους τους ήρωες ισότιμα δείχνει το πως φέραμε στο ίδιο μέτρο και τους μεγάλους ήρωες που γνωρίζουμε οι περισσότεροι και έχουν παίξει μεγάλο ρόλο στον πόλεμο για την επίτευξη της απελευθέρωσης αλλά και τους όχι τόσο γνωστούς, στους μαθητές, ήρωες που βοήθησαν με άλλους τρόπους. Όπως τα κείμενα, τα ποιήματα, και τα τραγούδια, όπως ο Καποδίστριας, ο Ρήγας Φεραίος και άλλοι. Επιπλέον, δεν θα ενδιαφερόταν κανένα παιδί να διαβάσει ένα ακόμα υπέρογκο βιβλίο.

Ο στόχος αυτού του βιβλίου ήταν να φέρει τα ελληνόπουλα, τα παιδιά και τους εφήβους πιο κοντά σε πρότυπα ηρωικών μορφών, γι' αυτό όταν γράφαμε το βιβλίο είχαμε στο μυαλό μας την φράση «ήρωας δεν γεννιέσαι· γίνεσαι» και δεύτερον, αυτοί είναι πρότυπα ανθρώπου, γιατί αγωνίζονται για την πατρίδα και την πίστη τους. Δεν υπολόγιζαν τίποτα και θεωρώ ότι οφείλουμε ένα μεγάλο σεβασμό, διότι εάν αυτοί δεν είχαν κάνει την προσπάθεια τους, τότε εμείς δεν θα ήμασταν ελεύθεροι σήμερα.

- Το βιβλίο σας αυτό βασίζεται σε αληθινές μαρτυρίες που μπορεί να έχετε συλλέξει εσείς;

Βεβαίως, αυτό το βιβλίο είναι ιστορικό και θα το χαρακτηρίζαμε ως βιβλίο γνώσεων. Επιπλέον, στο πίσω μέρος του βιβλίου αναφέρονται τα βιβλία τα οποία διαβάσαμε και πήραμε τις πληροφορίες, ώστε να γραφτεί αυτό το βιβλίο. Συνεπώς, ό,τι γράφεται μέσα σε ένα βιβλίο γνώσεων στηρίζεται σε αληθινά γεγονότα και

μαρτυρίες. Έτσι δεν υπάρχει κάποιος λογοτεχνικός – φανταστικός χαρακτήρας· μόνο ιστορικά αποδεδειγμένα γεγονότα και ήρωες.

Γενικές ερωτήσεις:

- Όταν εκδίδεται ένα βιβλίο το ξαναδιαβάζετε μετά;

Πριν παραδώσω το βιβλίο στον εκδότη το διαβάζω άλλες τρεις φορές στο χαρτί. Ύστερα στην κανονική του μορφή. Τα πρώτα τρία βιβλία που εκδίδονται παραδίδονται στον συγγραφέα, στον διορθωτή και πάνω κολλάμε αυτοκόλλητα σημειώσεων με μην τυχόν μικρολάθη. Επιπλέον, στην επανέκδοση των βιβλίων μου ξαναδιαβάζω το βιβλίο, ώστε πριν ξανατυπωθεί, να παραδώσω στον εκδότη πάλι κάποια μικρά λάθη, όπως ορθογραφικά, τελείες, κεφαλαία γράμματα και τα συναφή.

- Τί νιώθετε, όταν γράφετε το κάθε σας βιβλίο;

Υπάρχει πρώτα έμπνευση, ένας ενθουσιασμός και μία χαρά. Ύστερα καθώς γράφεις αρχίζει ένα πάθος. Όμως υπάρχει και το πιο δύσκολο κομμάτι που είναι να σε σταματήσουν από το να γράφεις και αυτό εμένα με τρελαίνει και με θυμώνει, διότι άμα σταματήσω πολλές φορές χάνω την έμπνευση.

- Έχετε βρει κάποιον τρόπο να μην χάνεται την έμπνευσή σας;

Όταν πρέπει απότομα να σταματήσω να γράφω ένα έγγραφο πάντα γράφω την ιδέα για το επόμενο. Και όπως μία καθηγήτριά μου στο πανεπιστήμιο μου είχε πει, πριν κλείσεις μια μέρα, να γράφεις την ιδέα για μια καινούρια αρχή. Έτσι διατήρησα την έμπνευσή μου για πολλά βιβλία και σας εύχομαι κι εσείς να κάνετε αυτό.

- Τί σας ενέπνευσε να γράψετε το πρώτο σας βιβλίο;

Ήμουν μικρή, στο γυμνάσιο και το λύκειο μου άρεσε πολύ να γράφω και να διαβάζω βιβλία. Ζούσα στην Χίο και φοιτούσα σε ένα γυμνάσιο και λύκειο το οποίο ήταν ιστορικό, στη σχολή του Γένους (Το παράρτημα της σχολής της Σμύρνης που βρισκόταν στην Χίο). Εκεί υπήρχε ένα κτίριο ιστορικό, «η Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου Αδ. Κοραή», όπου μου έδωσε την ευκαιρία να διαβάσω πολλά βιβλία και να γνωρίσω πολλούς συγγραφείς. Έτσι, ήξερα από αυτή την ηλικία ότι ήθελα να γίνω συγγραφέας, από την άλλη όμως ήξερα

ότι είναι εύκολο να πετύχεις, συνεπώς σπούδασα να γίνω δασκάλα, αφού αγαπούσα και τα παιδιά και κατέληξα να πάρω μέρος σε ένα λογοτεχνικό διαγωνισμό, που κατέθεσα ένα κείμενό μου με ψευδώνυμο. Όταν πήρα το πρώτο πανελλήνιο βραβείο έπρεπε να αποκαλύψω ποια είμαι. τότε πρόεδρος της επιτροπής ήταν η κυρία Αγγελική Βαρελά μαζί με άλλες συγγραφείς όπως η Γ. Σουρέλη, η Κ. Σίνου, η Λ. Πέτροβιτς- Ανδρουτσοπούλου και μου είπαν ότι μπορούσα να πετύχω και να ξεκινήσω να γράφω. Με αγκάλιασαν και πήγα κοντά τους και έμαθα πάρα πολλά πράγματα.

- Έχετε λάβει αρνητικές κριτικές για κάποιο από τα βιβλία σας; Και αν ναι, πώς το αντιμετωπίσατε;

Για τα βιβλία μου ως κείμενα δεν έχω λάβει αρνητικές κριτικές, αντιθέτως, κυρίως για τα βιβλία τα σχολικά που έχω γράψει έχω λάβει πολύ θετικές κριτικές, όταν ήμουν στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο από το 2003-2006. Όπως μου λέγανε, μακάρι να γράφονται για όλες τις τάξεις και για όλα τα μαθήματα τέτοια βιβλία, διότι είχαν πολύ παιχνίδι και μάθαινες τις Γνώσεις με παιχνίδι. Έχουν τύχει κάποιοι άνθρωποι και μου λένε θεωρώ ότι είναι στρατευμένα τα βιβλία σου, γιατί γράφεις πολλά για την ορθόδοξη παράδοση. Αυτό δεν το θεωρώ αρνητική κριτική. Όταν έγραψα το Πάσχα Ελληνικό, το έγραψα γιατί δεν υπήρχε ένα παρόμοιο βιβλίο πριν 25 χρόνια και έχει κάνει πάρα πολλές επανεκδόσεις και για να υπάρχει τόσα χρόνια κάτι σημαίνει. Προσωπικά πιστεύω πως η άποψη του καθενός από τους αναγνώστες είναι δικαίωμα του, αλλά εγώ δίνω βάρος στις κριτικές περισσότερο των πανεπιστημιακών, των άλλων συγγραφέων, γιατί έχω λάβει μέρος σε πολλούς διαγωνισμούς άρα και πολλές τέτοιες κριτικές. Συμπερασματικά μία κακή κριτική που έχω λάβει για τα βιβλία μου είναι ότι έχουν θρησκευτικό περιεχόμενο, αλλά δεν με ενόχλησε, διότι αυτός ήταν και ο λόγος που τα έγραψα, για να έχω ένα υλικό να δείχνω στους μαθητές μου που δεν υπήρχε άλλο, σαν αυτό πριν 25 χρόνια που γράφτηκε το Πάσχα ελληνικό.

- Πόσα χρόνια είστε συγγραφέας επίσημα;

Σήμερα το 2024 έκλεισα τα 30 και πάω στα 31 χρόνια. Το 1993 ήταν το έτος που το πρώτο μου βιβλίο κυκλοφόρησε επίσημα.

- Πείτε μας για τις σπουδές σας.

Γενικά έχω κάνει πάρα πολλές σπουδές στα Παιδαγωγικά, την Ψυχολογία, με δύο μεταπτυχιακά και ένα Διδακτορικό Δίπλωμα. Βασικά πριν λίγα χρόνια σταμάτησα να σπουδάζω, όταν μπήκαν στο πανεπιστήμιο τα παιδιά μου.

- Θεωρείτε είναι εύκολο κάποιος να γράψει ένα βιβλίο; Αλλά και να πάει στις εκδόσεις και να γίνει σπουδαίο το βιβλίο του;

Η έμπνευση και η φαντασία είναι πολύ σημαντικά. Όποιος θέλει να γράψει, πρέπει να διαβάζει πολύ, όπως γίνεται και με τους εικονογράφους που πρέπει να έχουν δει πολλές εικόνες. Το αν θα γίνει σπουδαίο το βιβλίο, αυτό ποτέ δεν το ξέρεις. Πιστεύω ότι το κάθε βιβλίο παίρνει την πορεία του. Το να γράφεις και να εκδόσεις ένα βιβλίο ποτέ δεν ήταν εύκολο και τώρα είναι ακόμα πιο δύσκολο, γιατί υπάρχουν αυτοεκδόσεις, δηλαδή εκδόσεις που με χρήματα τυπώνουν βιβλία χωρίς να κοιτάνε την ποιότητα του κειμένου που δίνονται στα

παιδιά και επίσης βλέπουμε και τώρα πολλά βιβλία που δεν είναι αξιόλογα. Τέλος, έχω ακούσει σε πολλά συνέδρια που έχω συμμετάσχει και έχω δει βιβλία να κυκλοφορούν στα χέρια των παιδιών, τα οποία δεν θα έπρεπε.

- Με τί βιβλία ασχολείστε τώρα;

Γράφω πολλά βιβλία για τα Ελληνόπουλα της Ομογένειας στη διασπορά, για ελληνόπουλα που βρίσκονται στην Αμερική, στον Καναδά, στην Αυστραλία. Επιπλέον γράψαμε ένα εγχειρίδιο που πήγε από τον Σεπτέμβριο στα σχολεία. Τώρα ετοιμάζουμε μία σειρά με στοιχεία από τον Ελληνικό Πολιτισμό που θα γίνει μία συλλογή 10 μικρών βιβλίων.

- Η τεχνολογία έχει αντικαταστήσει τα βιβλία;

Τα παιδιά ασχολούνται πιο πολύ με την τεχνολογία και δεν διαβάζουν βιβλία, αλλά το θέμα είναι πώς να φτάσει το καλό βιβλίο στα παιδιά, διότι εγώ πιστεύω τα παιδιά ξέρουν τί είναι καλό και τί τους ταιριάζει και αν το βρουν αυτό αφήνουν και λίγο το κινητό και θα ασχοληθούν με το βιβλίο, αλλά δεν έχουνε πρόσβαση σε αυτό. Παραδείγματος χάρη δεν πάνε εύκολα σε ένα βιβλιοπωλείο ή σε μια βιβλιοθήκη να κοιτάξουν. Δεν πιστεύω δηλαδή ότι η τεχνολογία έκανε κατάληψη στο βιβλίο. Μπορεί να εμπόδισε λίγο την πορεία του, όμως τα παιδιά προτιμούν το εύκολο, όπως να παίξουν ένα παιχνίδι, να μην κουραστούν πολύ ή να δουν μια ταινία κι άλλα.

- Πώς νιώθετε όταν το βιβλίο σας ακούγεται π.χ. σε ένα βιβλιοπωλείο;

Όταν μπαίνω σε βιβλιοπωλεία ή πωλητήρια γενικά και μου λένε να σας συστήσουμε για τα παιδιά σας ένα πολύ καλό βιβλίο, πράγμα το οποίο μου έχει τύχει πάρα πολλές φορές και μου δείχνουν τα δικά μου βιβλία. Επιπλέον στα πάρτυ των παιδιών μου που μου προτείνανε για τα παιδιά μου τα δικά μου βιβλία χωρίς να ξέρουν ότι τα έχω γράψει εγώ. Χαίρομαι που οι άνθρωποι νιώθουν ασφαλείς με τα βιβλία μου στα παιδιά τους αλλά και χαίρομαι περισσότερο όταν με έχουνε αναγνωρίσει από την εικόνα του βιβλίου και μου μιλάνε. Τέλος μου αρέσει πάρα πολύ η επαφή με τον αναγνώστη.

- Ποιο είναι το αγαπημένο σας μέρος διαδικασίας στο να γράψετε ένα βιβλίο;

Περισσότερο μου αρέσει η σύλληψη και η δομή, δηλαδή το να σκεφτώ τί θα έχει αυτό το βιβλίο μέσα.

- Ποια είναι η κυριότερη δομή ενός βιβλίου;

Ένα βιβλίο θέλει τον ήρωα, τον αντιήρωα και μια ανατροπή, κυρίως.

- Σας έχει τύχει ποτέ να γράψετε ένα βιβλίο που να ακυρωθεί από τους εκδότες και εντέλει να μην εκδοθεί;

Όχι, αλλά μου έχει τύχει να γράψω πολλά βιβλία που στην τελική μορφή να μη μου αρέσουν ή να μην με εμπνεύσουν. Είναι αρκετά, ώστε να μη τα παραδώσω στον εκδότη, διότι δεν είμαι ευχαριστημένη εγώ με το βιβλίο.

Σας ευχαριστούμε πολύ!

Οι ερωτήσεις τέθηκαν από την δημοσιογραφική ομάδα το «Πενάκι του Ζαννείου» και συγκεκριμένα από τους εξής μαθητές και μαθήτριες: Ελευθέριος Απειρανθίτης Β΄1, Κατερίνα Απειρανθίτη Α΄1, Ιωάννη Μπολατίδη Α΄2, Άγγελο Ενωτιάδη Α΄3, Χρυσάνθη Φασούλη Α΄4, Βασιλεία Τσακαλία Α΄4, Μυρσίνη Λεκοδημήτρη Β΄3, Ηλέκτρα- Τριανταφυλλιά Κωνσταντίνου- Μακρή Β΄3, Αναστάσιο Μιχάλαρο Β΄3, Νικηφόρο Βαβουράκη Β΄3, Άγγελο- Δημήτρη Γιαννίκο Β΄1, Ζηνοβία Παγώνη Β΄2, Μαρία- Ελισάβετ Χαραλαμπάκη Β΄4

Επιμελητής της συνέντευξης: Ελευθέριος Απειρανθίτης Β΄1